

[Gert Petersen]

sovjetisk tilbagetrækning fra Afghanistan. Hertil kommer, at hvis NATOs decemberbeslutning om udstationering af landbaserede krydsermissiler i Vesteuropa gennemføres, bortfalder grundlaget for den tillægsprotokol til SALT, hvormed amerikanerne tilkøbte sig betydelige sovjetiske indrømmelser i selve hovedaftalen. Man kan naturligvis ikke forvente, at Sovjetunionen fortsat vil stå ved de indrømmelser, når situationen er den, at tillægsprotokollen bortfalder. Altså er forhandlinger om kernevåbnene i Europa nu en forudsætning for, at SALT II ikke skal falde på gulvet. Med den daværende amerikanske chefforhandlers, Paul Warnkes, ord – jeg citerer fra et interview i Information den 21. maj i år:

»De foreløbige begrænsninger i protokollen var for russerne en del af noget for noget. Derfor mener jeg, at det er altafgørende, at vi får indledt forhandlinger. Ellers er meget af grundlaget for SALT væk.«

Det hørte vi intet om fra udenrigsministeren. Af hans tale fik man det indtryk, at det gik nok. Forholdet er det stik modsatte. SALT II, som oven i købet er en klar forudsætning for yderligere forhandlinger om strategiske rustningsbegrænsninger og aftaler herom, er i dyb krise. Krisen har flere årsager. Først det amerikanske senats uvilje, dernæst den sovjetiske aggression i Afghanistan, men endelig også den efter min opfattelse ikke uberettigede sovjetiske følelse af, at USAs modydelse, protokollen om krydsermissilerne, ikke er noget værd. Den får ingen praktisk betydning efter decemberbeslutningen i NATO. Man kan så i øvrigt diskutere længe om ansvarsfordelingen, men jeg synes nok, at udenrigsministeren burde have påpeget og understreget, at SALT II er i krise.

I øvrigt er den amerikanske udenrigsministers sammenkobling af SALT II og Afghanistan helt uacceptabel. Med Warnkes ord fra det omtalte interview:

»Hele forestillingen om sammenkædningen af SALT med Sovjetunionens adfærd i andre spørgsmål er gift for SALT-processen. Når vi ser realistisk på verden, så er årsagen til, at SALT er vigtig, netop, at der er gnidninger mellem Øst og Vest.«

I øvrigt har en dansk udenrigsminister engang sagt noget helt tilsvarende. Det var i 1968, da vi ratificerede traktaten om ikke-spredning af atomvåben. Det skete ganske få

måneder efter invasionen i Tjecoslovakiet. Hartling afviste at lade denne begivenhed påvirke vores holdning. Han sagde – jeg citerer efter nedrustningsudvalgets beretning fra 1969, side 43:

»Tværtimod bør opslutning bag ikke-spredningstraktaten blive et af midlerne til at overvinde det tilbageslag, afspændingen har lidt.«

På samme måde med SALT II, og her er håbefulde erklæringer ikke nok. Danmark må helt utvetydigt gøre det klart, at vi anser det for skæbnsvangert afgørende og vigtigt, at SALT II bliver ratificeret – ikke engang i en uvis fremtid, men nu.

Jeg er ked af at måtte sige, at den samme overfladiskhed, som kendetegnede analysen af SALT-problematikken i den redegørelse, vi har hørt, møder vi også i analysen af situationen omkring raketvåbnene i Europa. For det første: hvilke våben drejer det sig om?

Det drejer sig om atomraketter med fra 1800 til 2200 km rækkevidde, altså ikke taktiske atomvåben. Jeg har set, at nogle forfattere, bl. a. John Danstrup i Politiken, er begyndt at bruge udtrykket eurostrategiske våben, og jeg synes, det er et langt mere passende udtryk. Netop derfor er det i den forbindelse vildledende, når ministeren nævner, at USA ensidigt vil trække 1.000 nukleare spræghoveder tilbage fra Europa. Det er da meget interessant, ligesom det er interessant, at russerne ensidigt vil trække 20.000 soldater tilbage fra Østeuropa; begge dele er bare tolt irrelevant i forhold til raketoprustningen. For de nukleare spræghoveder, der her er tale om, hører til de taktiske atomvåben, hvoraf USA har placeret ca. 7.000 i Vesteuropa – mange af dem i dag forældede.

For det andet. Det meget omtalte forhandlingstilbud fra NATO er ganske klart et tilbud om at forhandle antal og kontrol – inden for rammerne af SALT III oven i købet, hvor vi først skal igennem SALT II og blive færdige med den, før vi for alvor seriøst kan gå i gang med SALT III. Jeg ved godt, at man taler om foreløbige, konsultative forhandlinger og rådslagninger på nuværende tidspunkt, men de seriøse forhandlinger, der fører til resultat, hører hjemme i SALT III. NATOs forhandlingstilbud er ikke et tilbud om under visse omstændigheder helt at afstå fra at udstationere de 572 nye atomraketter. NATO er ikke fremkommet med noget til-